

Information om socialskyddet och sjukförsäkringen för sjömän

Innehåll:

Allmänt.....	1
Vilket lands socialskydd omfattas en sjöman av? ...	1
Flaggregeln	1
EU-lagstiftning som tillämpas på sjömän	1
Löneutbetalning från sjömannens bosättningsland	2
Utsänd sjöman	2
Arbete i två eller fler land	2
Arbete på sjön kan inverka på förmåner	3
Familjeförmåner	3
Sjukförsäkring och FPA-kort.....	3
Sjukvård.....	4
Arbetslöshetsskydd.....	4
Pensioner	4
FPA betjäner.....	5
Övriga kontaktuppgifter	5

Allmänt

Den sociala tryggheten för en person som arbetar på ett fartyg bestäms lite annorlunda än för andra arbetstagare. I bakgrunden ligger både EU-lagstiftning och övrig internationell lagstiftning som är bindande för Finland. Arbetstagaren ombord på ett fartyg ska meddela FPA om han arbetar utomlands på ett fartyg som seglar under ett annat lands flagg. Det gäller också att meddela andra förändringar som kan inverka på socialskyddet.

FPAInfot innehåller de mest centrala frågorna angående sjömannens socialskydd i de situationer då sjömannen arbetar på ett fartyg som seglar under ett annat EU-lands flagg. I FPAInfot finns exempel på situationer då rederierna har bett FPA eller Pensionskyddscentralen om information.

Flaggregeln

Sjömännen hör enligt den sk. flaggregeln till det lands socialskydd under vilken fartyget seglar.

EU-lagstiftning som tillämpas på sjömän

Då arbetstagaren bor i ett EU-land och arbetar i ett

annat EU-land eller på ett fartyg som kör mellan två EU-länder, avgörs alltid vilket lands socialskyddslagstiftning är gällande. Med EU-lagstiftningen försäkras att de personer som rör sig i EU endast omfattas av den sociala tryggheten i ett land, att de betalar avgifter till ett land och får förmåner från endast ett land i gången.

Dessutom försöker man med dessa bestämmelser garantera att sjömännen eller andra som jobbar mellan EU-länder inte förlorar sitt förtjänade socialskydd. De bestämmelser som tillämpas på sjömän är EU:s förordning 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen.

EES-länderna (Norge, Island, Liechtenstein) och Schweiz jämställs med EU-länder i samordningen av de sociala trygghetssystemen med några undantag. Av EU-länderna tillämpar Danmark och Storbritannien till lämpliga delar konventionen om social trygghet i Norden bara på EU-medborgare. På en person som rör sig mellan länderna kan man tillämpa den tidigare EG-förordningen 1408/71 eller bilaterala avtal mellan medlemsländerna. **Det är viktigt också för övriga än EU-medborgaren att utreda sin rätt till social trygghet.**

Exempel

En sjöman som bor i Finland och arbetar på ett fartyg som seglar under svenskt flagg, omfattas av den sociala tryggheten i Sverige. I praktiken innebär det här att förmånerna som utbetalas i pengar, som sjukdagpenningar och föräldraförmåner, utbetalas enligt lagstiftningen i Sverige från Sverige. Också pensionen för arbetstiden på fartyget utbetalas från Sverige.

Exempel

En rysk medborgare som bor stadigvarande i Finland och arbetar på ett fartyg som seglar under danskt flagg hör enligt den nordiska konventionen om social trygghet till socialskyddet i Danmark.

Lönen utbetalas från sjömannens bosättningsland

Ett undantag från flaggregeln är då sjömannen bor i samma land som lönen utbetalas ifrån och företaget har sin hemort. I dessa fall tillämpas bosättningslandets socialskyddslagstiftning.

Exempel

En sjöman som är bosatt i Finland arbetar på ett fartyg som seglar under svensk flagga. Sjömannens lön utbetalas dock från ett finskt rederi, vars hemort är Finland.

Sjömannen omfattas av den sociala tryggheten i Finland. Företaget som utbetalar lönen ska ansöka om tillhörigheten till den sociala tryggheten i Finland hos Pensions- skyddscentralen.

Utsänd sjöman

En sjöman kan också vara en utsänd arbetstagare, som arbetsgivaren skickar för att arbeta på ett fartyg som seglar under ett annat EU-lands flagg. I dessa fall omfattas sjömannen av den sociala tryggheten i avgångslandet. Pensionsskyddscentralen i Finland avgör till vilket land en utsänd sjöman hör beträffande social trygghet och ger vid behov ett intyg.

Exempel

Ett finskt rederi skickar en i Finland boende sjöman för att arbeta ombord på ett fartyg som seglar under estniskt flagg. Lönen utbetalas av ett estniskt rederi men arbetsförhållandet fortsätter i det finska rederiet. Den finska arbetsgivaren ska söka om arbetstagarens socialskyddstillhörighet från Pensionsskyddscentralen.

Arbete i två eller flera EU- eller EES-land

Då personen arbetar på två eller flera fartyg som seglar under olika EU- eller EES-länders eller Schweiz flagg tillämpas bosättningslandets lagstiftning. Bosättningslandets lagstiftning tillämpas också om en del av arbetet utförs dels på ett fartyg som seglar under ett EU-, EES-land eller Schweiz flagg och dels i land i ett EU-, EES-land eller Schweiz.

Pensionsskyddscentralen avgör socialskyddstillhörigheten för personer bosatta i Finland som arbetar i två eller flera olika länder. Om arbetstagaren hör under finsk lagstiftning ger Pensionsskyddscentralen ett intyg A1(E101).

Förutom flaggregeln inverkar på sjömannens socialskydd:

- landet, varifrån arbetstagaren kommer (i vissa fall också medborgarskap)
- i vilket land arbetet i huvudsak utförs
- från vilket land lönen utbetalas
- i vilket land arbetstagaren bor
- vilket land som är arbetsgivarens hemland
- har arbetsgivaren skickat arbetstagaren till ett annat fartyg för att arbeta.

Arbetstagaren ska meddela FPA:

- när arbetet inletts på fartyget
- när arbetet upphört på fartyget
- byte till ett annat fartyg
- när arbete på fartyg ändras till arbete i hamn
- flyttning till annan ort.

Exempel

En sjöman är bosatt i Finland och arbetar en del om året på ett fartyg som seglar under italiensk flagg med rutten mellan Helsingfors och Tallinn. En del av året arbetar han på ett fartyg som seglar under finskt flagg. Personen socialförsäkras i Finland för allt arbete. Arbetstagaren söker intyget A1(E101) hos Pensionsskyddscentralen om tillhörighet till social trygghet i Finland.

Exempel

En sjöman bor i Finland och arbetar på ett fartyg som seglar under svenskt flagg. På sin semester och sina lediga dagar kör sjömannen taxi i Helsingfors. Personen socialförsäkras för allt arbete i Finland. Arbetsgivaren söker intyget A1(E101) hos Pensionsskyddscentralen om tillhörighet till social trygghet i Finland.

Arbete på sjön inverkar på förmånerna

Sjömannen får de förmåner som utbetalas i pengar, t.ex. sjuk- eller föräldradagpenning, från det land där han arbetar och där han är sjukförsäkrad. Läs mer om föräldradagpenningarna under sjukförsäkring.

Familjeförmåner

Ett fartyg som seglar under ett annat EU-lands fartyg kan inverka på arbetstagarens rätt till familjeförmåner (t.ex. barnbidrag, barnavårdsstöd, vårdpenning och vårdtillägg) från Finland. Sjömannen ska anmäla om att arbetet inleds och avslutas eller andra omständigheter som kan inverka på personens rätt till förmåner så att socialskyddsärendena handläggs rätt från början.

Till en som arbetar på sjön utbetalas inte nödvändigtvis barnbidrag från Finland även om barnet bor i Finland:

- Enligt EU-lagstiftningen är utbetalningsstat gällande familjeförmåner i första hand vårdnadshavaren eller vårdnadshavarnas sysselsättningsland och först i andra hand barnets bosättningsland.
- Om barnet har två vårdnadshavare och den ena av dem arbetar på ett fartyg som seglar under ett annat EU-lands flagg och den andra i Finland eller på ett fartyg som seglar under finskt flagg, utbetalas familjeförmånerna i första hand från barnets bosättningsland Finland.
- Om familjeförmånerna skulle vara större i sysselsättningslandet, utbetalar sysselsättningslandet skillnaden utöver Finlands del.
- Om barnet som bor i Finland endast har en vårdnadshavare som arbetar på ett fartyg som seglar under ett annat EU-lands flagg, utbetalar flagglandet familjeförmånerna.

Exempel

En i Finland boende ensamförsörjare arbetar på ett fartyg som seglar under estniskt flagg. Estland utbetalar familjeförmånerna till familjen. Finland utbetalar den del av familjeförmånerna som överstiger de estniska familjeförmånerna, så att förmånsbeloppet är lika stort som om det utbetalats av Finland.

Sjukförsäkring och FPA-kort

En sjöman som enligt flaggregeln omfattas av ett annat EU-lands sociala trygghet är också sjukförsäkrad i samma land.

FPA-kortet är Finlands sjukförsäkringskort. Om sjömannen på grund av sitt arbete är sjukförsäkrad i ett annat EU-, EES-land eller Schweiz är han inte rätt till FPA-kortet. Rätt att få sjukvård i Finland är inte beroende av FPA-kortet.

Läs mer om sjömannens rätt till FPA-kort och sjukvård på webben www.fpa.fi/sjoman.

Exempel

En sjöman som bor i Finland och arbetar på ett fartyg som seglar under norskt flagg, omfattas av socialskyddet i Norge och är sjukförsäkrad där. Också sjukdagpenningarna utbetalas från Norge. Även om sjömannen är sjukförsäkrad i Norge inverkar inte på sjömannens rätt att få sjukvård i Finland. Sjömannen lämnar tillbaka sitt FPA-kort till FPA och i stället får han intyget Intyg över rätt till vårdförmåner i Finland. Med intyget har han rätt till offentlig hälsovård till samma pris som kommuninvånarna. Dessutom får han direktersättning på läkemedel han köper på apoteket.

Ofta ställda frågor om sjömans sjukförsäkring på adressen www.fpa.fi/sjoman.

Den stat som sjömannen är sjukförsäkrad i utbetalas i regel dagpenningen till förmånsperiodens slut. Dagpenningen beräknas enligt förtjänad arbetsinkomst.

Exempel på utbetalning av sjukvårdspenning

Exempel 1.

Sjukdagpenning för en sjöman som arbetar på ett fartyg som seglar under finskt flagg utbetalas från Finland fram till att arbetsoförmågan fortsätter oavbrutet. Utbetalningen upphör inte även om arbetet ombord på fartyget upphört och sjömannen inte längre bor i Finland. Dagpenning utbetalas för högst 300 vardagar. Personen är försäkrad i Finland så länge som utbetalningen pågår.

Exempel 2.

Sjukdagpenningen för en sjöman som arbetar på ett fartyg som seglar under finskt flagg beräknas enligt förtjänade inkomster under försäkringsperioden.

Exempel på utbetalning av sjukvårdspenning

Exempel 3. Föräldradagpenningar

En i Finland boende person arbetar på ett fartyg som seglar under svenskt flagg. Om personen blir gravid har hon rätt till föräldradagpenning enligt svensk lagstiftning. Föräldradagpenning i Sverige söks hos Försäkringskassan. Personen får dock moderskapsunderstöd (som pengar eller mammalådan) från Finland.

Sjukvård

Sjömannen har rätt till sjukvård och sjukvårdsförmåner både i sitt bosättningsland och sysselsättningsland.

Sjömannen bestyrker sin rätt till offentlig hälsovård i Finland med intyget "Intyg över rätt till vårdförmåner i Finland". Intyget är inte nödvändigt men underlättar både att personen får vård och uppföljningen av vårdkostnaderna.

Den stat där sjömannen är sjukförsäkrad ansvarar för vårdkostnaderna. FPA administrerar ersättningarna för vårdkostnaderna mellan staterna.

En i Finland boende sjöman som arbetar på ett fartyg som seglar under annat EU-lands flagg har i Finland rätt till:

- använda offentliga hälsovårdstjänster till samma pris som kommunens övriga invånare
- få sjukvårdsersättningar av FPA för privat hälsovård
- få ersättningar på läkemedel som inköpts på apoteket.

Direktersättning från apoteket också till sjömän

- Fr.o.m. 1.6.2011 kan en sjöman som bor i Finland men arbetar på ett fartyg som seglar under ett annat EU-, EES-land eller Schweiz flagg, på apoteket få direktersättning på sina läkemedelsinköp.
- Rätten visas med ett av FPA beviljat intyg Intyg över rätt till vårdförmåner i Finland.
- Intyget fås genom att ringa servicenumret för flyttningsärenden 020 692 227 eller med blankett SV 140r (pdf).
- Sjömannen betalar först själv för privata sjukvårds- och läkemedelskostnader och ansöker om ersättning i efterhand med blankett SV127r.

Arbetslöshetsskydd

En i Finland boende och på fartyg arbetande kan anmäla sig som arbetssökande och få arbetslöshetsskyddsförmånerna från Finland även om han arbetar före arbetslösheten på ett fartyg som seglar under ett annat EU-lands flagg.

Pensioner

Sjömannens pension utbetalas i första hand från det land, där fartyget är registrerat.

Folkpensionen tjänas in

Sjömannen tjänar in försäkringstid för folkpension och familjepension, då när han arbetar i Finland och omfattas av den sociala tryggheten i Finland. Om sjömannen omfattas av ett annat EU-lands sociala trygghet när han arbetar tjänas försäkringstiden in från sysselsättningslandet.

Exempel

En i Finland boende sjöman som arbetar på ett fartyg som seglar under svenskt flagg hör till socialskyddet i Sverige under den tid han arbetar och samlar på försäkringstid till pensionen enbart från Sverige.

FPA betjäna

På webben

www.fpa.fi
www.fpa.fi/sjoman
www.fpa.fi/blanketter

På telefon

Flytta till eller från Finland 020 692 227

På FPA-byrå eller utlandsenheten Utlandsenheten vid FPA

PB 72, 00381 Helsingfors
 tfn 020 634 2650
 fax 020 634 2502
inter.helsinki@kela.fi
www.fpa.fi/kontaktaoss

Boka tid

På FPA-byrå eller på telefon

Övriga kontaktuppgifter

Pensionsskyddscentralen (ETK)

Arbetspensioner, intyg till utsända arbetstagare och den sociala tryggheten för personer som arbetar i flera länder samtidigt www.etk.fi

ETK / Enheten för ärenden som gäller försäkring av arbete utomlands
 00065 ELÄKETURVAKESKUS
 tfn 010 751 4216
 fax 010 751 2616
ulkomaanasiat@etk.fi

Sverige

Försäkringskassan
www.fk.se

Estland

Eesti Haigekassa (sjukvårdsförmåner)
www.haigekassa.ee

Sotsiaalkindlustusamet (annat socialskydd)
<http://www.ensib.ee/>

